

ПРИЛОЖЕНИЕТО НА МОДЕЛА НА ОБЪРНАТАТА КЛАСНА СТАЯ В ОБУЧЕНИЕТО ПО СЧЕТОВОДСТВО

доц. д-р Ива Монева,
ВСУ „Черноризец Храбър“

Резюме: Статията представя концепцията за обърнатата класна стая като иновативен образователен модел, приложим в университетското обучение по счетоводство, с фокус върху темата за корпоративна устойчивост и ESG докладване. Моделът трансформира традиционната структура на преподаване, като премества усвояването на теоретичния материал в самостоятелната подготовка на студентите, а присъствениите занятия се използват за дискусии, казуси и практическо приложение. Основните акценти в материала касаят етапите на обучението, представени чрез пътна карта, SWOT анализ на модела и неговото конкретно приложение в обучението по счетоводство.

Ключови думи: обърната класна стая, обучение по счетоводство

IMPLEMENTING THE FLIPPED CLASSROOM MODEL IN ACCOUNTING EDUCATION

Assoc. Prof. Iva Moneva, PhD,
VFU “Chernorizets Hrabar”

Summary: The article introduces the concept of the flipped classroom as an innovative educational model applicable to university-level accounting, with a particular focus on corporate sustainability and ESG reporting. This model transforms the traditional teaching structure by shifting the acquisition of theoretical knowledge to students' independent preparation, while in-person sessions are dedicated to discussions, case studies, and practical application. The main highlights of the material include the stages of the learning process, presented through a learning path, a SWOT analysis of the model, and its specific implementation within accounting education.

Key words: flipped classroom, accounting education

Въведение

„С навлизането на дигитализацията в счетоводството и одита, предприятията ще трябва да разчитат на човешки ресурс с разнообразен набор от дигитални умения“ (Станева, 2023). В съвременните условия на променяща се образователна среда, дигитализация на учебния процес, изкуствения интелект, традиционното преподаване все по-често е под въпрос по отношение на неговата ефективност и по-скоро релевантност към нуждите на съвременния студент, представител на поколението Z. В този контекст се появяват други подходи, които целят да повишат ангажираността, автономността и критическото мислене на студентите. Един от тях е обърнатата класна стая (flipped classroom). Настоящата статия има за цел да представи концепцията за обърнатата класна стая, нейните основни характеристики, предимствата и предизвикателствата, както и възможностите за прилагане в контекста на обучението по счетоводство в университета по темата за докладване на корпоративната устойчивост.

Обърнатата класна стая

Един от съвременните и иновативни подходи в университетското образование е обърнатото преподаване, известно още като обърната класна стая (Al-Samarraie, Shamsuddin, Alzahrani, 2019), (Kottara, 2025).

Този модел трансформира традиционната структура на учебния процес, като поставя акцент върху самостоятелната подготовка на студентите преди присъствените занятия и използването на учебното време за задълбочено практическо приложение, дискусии и критическо мислене.

В рамките на обърнатото преподаване студентите се запознават предварително и самостоятелно със съдържанието по дадена тема чрез предоставени ресурси – видеолекции, интерактивни презентации, текстови материали, казуси от практиката и самостоятелни тестове за проверка на знанията. По време на тази фаза, те водят бележки, формулират обобщения и въпроси, които възникват в процеса на учене. Допълнително, чрез решаването на предварителни тестове, студентите получават обратна връзка относно степента на усвояване на материала, както и яснота за пропуски и затруднения.

Занятията в този модел не се използват за представяне или повторение на учебното съдържание, а се фокусират върху отговаряне на конкретни въпроси, анализ на

допълнителни казуси, групова работа, дебати и приложение на знанията в практически контекст. Ролята на преподавателя се променя – той не е вече основен източник на информация, а модератор на учебния процес, който насочва, подпомага и стимулира активното участие на студентите. С други думи, обърнатата класна стая поставя фокус върху студента като активен участник в учебния процес. Използването на интерактивни технологии, групови проекти и дискусии, иновативни методи и реални казуси от практиката дават възможност, освен знания на студентите, да се оценяват и умения и компетенции.

За ефективното прилагане на обърнатото преподаване може да бъде разработена *пътна карта* на обучението, която включва:

- ясно дефинирани цели на обучението по съответната тема;
- конкретизиране на очакваните знания и умения;
- структурирано представяне на учебното съдържание;
- интегрирани ресурси като видеа от преподаватели и експерти от практиката, кратки клипове, таблици, примери и решени казуси от реални ситуации.

Този модел не само повишава ангажираността на студентите, но и развива ключови компетентности като самостоятелност, отговорност, критическо мислене и способност за работа в екип.

Или, за да бъде ефективен, учебният процес в обърнатата класна стая се структурира в четири основни фази:

- *фаза 1* - Пътна карта - очертава темите, целите и очакваните резултати. По този начин студентите се ориентират и им се позволява да планират времето и усилията си;
- *фаза 2* - Самопроверка чрез седмични тестове – студентите преминават през тестове за самопроверка, които им помагат да оценят напредъка си, да проследят пропуски, ако има такива, и да затвърдят знанията си.
- *фаза 3* - Семинарни занятия - фокусират се върху дискусии, решаване на казуси и практическо прилагане на наученото. Преподавателят играе ролята на фасилитатор, който модерира и подкрепя процеса на учене.
- *фаза 4* – Самоподготовка – след фаза 3 студентите продължават с индивидуална работа, като задълбочават знанията си по темите и се подготвят за финално оценяване.

SWOT анализ на обърнатата класна стая

<i>Силни страни</i> -Индивидуално темпо на усвояване чрез достъп до видеа и ресурси; -Повече време за практическо приложение и решаване на казуси; -Възможност за подобрена комуникация между преподавател и студент; -Развитие на дигитални умения, полезни за бъдещата професионална реализация.	<i>Слаби страни</i> -Неравен достъп до технологии и интернет; -Изисква висока самодисциплина, самоконтрол и мотивация от страна на студентите; -Повишено натоварване за преподавателя при създаване на качествени ресурси; -Риск от пропуски, ако студентите не се подготвят предварително.
<i>Възможности</i> -Възможност за интеграция с платформи за електронно и/или дистанционно обучение; -Подобряване на резултатите чрез персонално обучение; -Привличане на студенти с различни стилове на учене; -Разширяване на модела към хибридна форма на обучение.	<i>Заплахи</i> -Съпротива от страна на студенти и/или преподаватели към новия модел; -Трудности при оценяване на напредъка чрез традиционни тестове; -Недостатъчна подготовка на преподавателите за работа с дигитални инструменти; -Възможност за загуба на учебна ефективност при лоша организация.

Въз основа на SWOT анализа, който прави опит да обхване вътрешните силни и слаби страни, както и външните възможности и заплахи могат да се открият някои предизвикателства, които заслужават внимание:

На първо място, *промяна в културата на учене*. Пасивното усвояване на знания, в условията на дигитализация и глобална информационна достъпност, следва да се трансформира към по-активни, саморефлексивни и колаборативни форми на учене. Това предполага не само адаптация на учебните програми, но и преосмисляне на ролята на преподавателя като фасилитатор/ модератор на знание, а не само като негов източник.

На второ място, *университетският преподавател трябва умело да балансира между онлайн съдържание и присъствена активност*, което изисква добра логистика. Изисква се педагогическа гъвкавост и добре изградена логистична инфраструктура. В допълнение,

необходимо е да се гарантира равнопоставен достъп на студентите до дигитални ресурси, както и поддържане на ангажираността им в хибридна среда.

В тази връзка, и съответно на трето място, *при липса на предварителна подготовка, участието на студентите в присъствени учебни дейности се затруднява*, тъй като те са насочени към задълбочаване, дискусия и практическо приложение на вече усвоеното съдържание. В резултат, неподготвените обучаеми не само изпитват затруднения в разбирането на материала, но и се изолират от активния учебен процес, което може да доведе до натрупване на пропуски и демотивация. От академична гледна точка, това предизвикателство поставя въпроса за необходимостта от изграждане на устойчиви механизми за подкрепа на студентите – включително развитие на умения за саморегулация, управление на времето и критично мислене.

На четвърто място, *поддръжка и обучение на преподаватели за работа с дигитални платформи и създаване на интерактивно съдържание*. Това включва не само техническа грамотност, но и развитие на дигитална педагогика, която да отговаря на съвременните образователни стандарти. Липсата на адекватна подготовка в тази насока може да доведе до фрагментирано преподаване и ниска ефективност на учебния процес.

Разгледаните предизвикателства, извлечени от SWOT анализа, са само част от една многопластова картина на обучението в обърнатото преподаване и макар да очертават ключови проблеми, не изчерпват всички аспекти, които заслужават внимание. Темата е отправна точка за по-широки дискусии в контекста на адаптация и промяна на академичната среда към нови реалности.

Прилагане на обърната класна стая в обучението по счетоводство в университета

От една страна, моделът „обърната класна стая“ (flipped classroom) се утвърждава като иновативна алтернатива, която трансформира традиционното образование чрез прехвърляне на усвояването на теоретичния материал в самостоятелната подготовка на студентите. По този начин се освобождава присъственото време за интерактивни дейности, критическо мислене и практическо приложение на знанията (Kottara, 2025). От друга страна, корпоративната устойчивост и нейното докладване са съществен компонент от финансовата отчетност, отразяващи ангажимента на бизнеса към екологични, социални и

управленски (ESG) принципи. В контекста на засилващите се регулации, като Директивата за корпоративно устойчиво докладване (CSRD) в Европейския съюз, както и на глобалните стандарти като GRI и SASB, темата придобива все по-голяма значимост за бъдещите специалисти в областта на счетоводството. С оглед на всичко това, учебният материал за докладване на устойчивостта ще се структурира чрез „обърната класна стая“.

Пътна карта на учебна тема: Корпоративна устойчивост и докладване

Модули	Предварителна самоподготовка	Семинарни занятия
Модул 1: <i>Въведение в модула.</i>	Видео 1: Цели на обучението и очаквани резултати – студентите след завършване на тази тема ще могат: - да обяснят основната концепция за корпоративна устойчивост; - да разпознават актуалните регулации на ЕС относно докладването за устойчивост; - да разграничават различните рамки за докладване на устойчивост. Задаване на задача за края на обучението: презентация на ESG доклад. Да се акцентира, че разбираемостта на отчетите оказва своето въздействие за извършване на бъдещи сделки от потребителите и преценяването на инвестиционния риск (Димитрова, 2023)	Не са необходими.
Модул 2: <i>Въведение в устойчивостта. Предизвикателства.</i>	Презентация 1: - Устойчивост - определение; - Екологични предизвикателства - глобално затопляне, парникови газове, загуба на биологично разнообразие, увеличаване на отпадъците; - Социални предизвикателства - глад, бедност, достъп до здравеопазване; - безопасност на работното място; - детски труд. Линкове по избрани актуални статии по темата (2-3 бр.).	Не са необходими.

Модул 3: <i>Какво е корпоративна устойчивост?</i>	Видео 2: Основи на корпоративната устойчивост: -разлика между устойчивост на държавно и корпоративно ниво; -връзка между двете нива чрез примера на Европейския зелен пакт.	Дискусия: Етика и отговорност в корпоративния контекст Дебат: Устойчивост срещу печалба
Модул 4: <i>Европейският зелен пакт и устойчивото финансиране.</i>	Презентация 2: Основни елементи на рамката на ЕС: -EU Тахопому - Класификация на устойчиви дейности; -NFRD - Директива за нефинансово докладване; -CSRD - Директива за корпоративно докладване за устойчивост; -SFDR - Регламент за оповестяване на устойчиво финансиране. Линкове към актуални ресурси по темата (4-5 бр.).	Мини дискусии: -Дали EU Тахопому е достатъчно гъвкава, за да обхване преходни дейности? -Дали NFRD постигна целите си или остана твърде обща? -Какви са ограниченията при доброволното тълкуване на нефинансовите показатели? -Какви са предизвикателствата пред малките и средни предприятия? -Дали CSRD ще подобри качеството на данните или ще увеличи административната тежест? -Дали SFDR води до реална промяна в инвестиционното поведение? Дебат: Регулаторната рамка на ЕС – стимул или бариера за устойчивото развитие?
Модул 5: <i>Регулаторни рамки за докладването за устойчивост.</i>	Презентация 3 и вградени видеа 3 и 4 към презентацията: Основни категории: - ESG рейтинги и агенции – използват данни от доклади; - цели за устойчиво развитие (SDGs) – 17 глобални цели на ООН; - стандарти и рамки за докладване – подробни правила за отчетност. Основни организации и техния фокус: GRI - Глобални стандарти за устойчивост; EFRAG - Европейски финансови стандарти; ISSB - Международни стандарти за устойчивост. Линкове към актуални ресурси по темата, включително доклади и отчети, в които е докладвана корпоративната устойчивост (4-5 бр.)	Работа по групи: Идентифициране на заинтересовани страни Симулация: Създаване на структура на ESG доклад Казус: Преглед и анализ на ESG доклад (Докладът се разглежда като инструмент за визуализация)

Модул 6: <i>Обобщение и преговор. Оценка и обратна връзка.</i>	Видео 5: Обобщение на ключовите теми: -предизвикателства; -рамки и регулации; -връзка между корпоративна и национална устойчивост. <i>Допълнителни ресурси</i> - Европейски зелен пакт – официален сайт; - цели за устойчиво развитие на ООН – официален сайт. <i>Обобщаващ тест за модула и оценка на теста.</i>	Работа с данни: Създаване на графики и индикатори <i>Презентация</i> на ESG доклад
--	--	---

Заклучение

Моделът на обърнатата класна стая предлага устойчива алтернатива на традиционното преподаване, като поставя студентите в центъра на учебния процес и насърчава самостоятелното учене, критическото мислене и практическото приложение на знанията. В контекста на счетоводното образование подобен подход е релевантен. Успешното му прилагане изисква наличие на педагогическа гъвкавост, дигитална инфраструктура, подкрепа за студентите в изграждането на умения за саморегулация, обучение на преподавателите за създаване на интерактивно съдържание. Обърнатата класна стая е културна промяна в академичното взаимодействие – от пасивно възприемане към активно създаване на знание.

Използвана литература:

1. ДИМИТРОВА, П. 2023. Разбираемост на информацията в нефинансовата декларация на корпорациите в България, Сборник с доклади от международна научна конференция „Туризм, образование, бизнес“, Колеж по туризъм – Бургас
2. AL-SAMARRAIE, H., AIZAT SHAMSUDDIN, AHMED IBRAHIM ALZAHIRANI. 2019. A flipped classroom model in higher education: a review of the evidence across disciplines, Online. Достъпно на:
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-019-09718-8> [видяно 2025-02-18]
3. KOTTARA, C. 2025. Flipped Classroom in Tertiary Accounting Education. European Journal of Education Studies, 12(3), Online. Достъпно на:
<https://oapub.org/edu/index.php/ejes/article/view/5867>
[видяно 2025-07-18]
4. СТАНЕВА, В. 2023. Дигитализацията и изкуствения интелект в счетоводството и одита на предприятията от нефинансовия сектор. XLIII International Scientific Conference KNOWLEDGE IN PRACTICE, Bansko, Bulgari, 15-17.12.2023, 61(1), 89–94. etrieved from
<https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/6388> [видяно 2025-10-04]

доц. д-р Ива Монева

ORCID ID: 0009-0002-1200-4773

е-мейл адрес: iva.moneva@vfu.bg, ivamoneva@abv.bg